

ED-15

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองคาย

Digital Leadership of School Administrators under the Office
Of Nongkhai Primary Educational Service Area

เมธิตา วงษ์คลองเขื่อน¹ และพนายูท เชยบาล²

Methita Wongkhlonghuean¹, and Panayuth Choeybal²

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

อีเมล: mamay.army1991@gmail.com โทร. 085-0447304

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาจากแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว และแบบยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และร้อยละ ระยะที่ 2 ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 341 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .936 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 31 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์มีจำนวน 6 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลมีจำนวน 5 ตัวชี้วัด 4) องค์ประกอบด้านทักษะเทคโนโลยีมีจำนวน 6 ตัวชี้วัด และ 5) องค์ประกอบการปฏิบัติอย่างมีอาชีพมีจำนวน 7 ตัวชี้วัด

2. ภาวะผู้นำดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำหลัก: ภาวะผู้นำดิจิทัล; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) study the components and indicators of digital leadership of school administrators, and 2) study the digital leadership of school administrators NongKhai Primary Educational Service Area Office. In the research was conducted associated with 2 phases. The first phase was to investigate the components of the digital leadership of school administrators. The best practice was studied out of

3 school administrators who were selected purposively for the in-depth interviewing and There were 5 experts to verify the components. The instruments were unstructured interview form and component content analysis and percentage were used in data analysis. The second phase was study the digital leadership of school administrators. The samples were 341 teachers. They came form stratified random sampling. The instrument was a 5-rating-scale questionnaire with the reliability of .936. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean and standard deviation.

The results of the research showed that:

1. The components of digital leadership of school administrators had 5 components and 31 indicators consisting 6 indicators of the vision, 7 indicators of the building a learning culture, 5 indicators of the Citizenship in the digital age, 6 indicators of the technology skills and 7 indicators of the professional practice.
2. The digital leadership of school administrators under the Office of Nongkhai Primary Educational Service Area Commission was at a high level.

Keywords: Digital Leadership; Nongkhai Primary Educational Service Area Office

บทนำ

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการเติบโตของเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้สังคมกลายเป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคคล ด้านวัฒนธรรม ด้านค่านิยมและ ความเชื่อแนวทางการดำเนินชีวิตรวมถึงระดับการศึกษา ความต้องการของบุคคล ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ผลักดันให้ผู้บริหารองค์กรในปัจจุบันต้องเตรียมตัวรับมือหรือเตรียมความพร้อมให้สามารถบริหารจัดการและดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางของการพัฒนาประเทศ เพื่อมุ่งสู่การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 1-2) การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐานนักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2560: 44) สำหรับการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องทำความเข้าใจระบบของสถานศึกษา การจัดการนำเทคโนโลยีสู่สถานศึกษา การบูรณาการเทคโนโลยีสู่ห้องเรียน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาเพื่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ซึ่งก็คือเป้าหมายสูงสุดของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561: 65)

ทั้งนี้ ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการในการจูงใจและปฏิสัมพันธ์ให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจ เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการที่ผู้นำใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการบอกและชี้แนะสั่งการ หรืออำนวยความสะดวกเพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด (ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวรรณ, 2563: 10) การบริหารจัดการศึกษาปกติของสถานศึกษา คำนึงถึงหลักการและกระบวนการสำคัญ ได้แก่ 1) หลักการมีส่วนร่วมแบบร่วมแรงร่วมใจในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของทุกคนในสถานศึกษา 2) หลักการ

ร่วมรับผิดชอบในผลการจัดการศึกษาอย่างตรวจสอบได้ คือ มีร่องรอยสารสนเทศสำหรับอธิบายคุณภาพต่อสาธารณชนที่สามารถตรวจสอบได้ และ 3) หลักการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องรับผิดชอบและร่วมลงมือดำเนินการทุกขั้นตอนของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2563: 4-5) โดยในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ยุค 4.0 การปฏิรูปประเทศและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวความคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีภาวะผู้นำดิจิทัลซึ่งเป็นทั้งผู้ใช้เทคโนโลยีผู้จัดสรรทรัพยากร และผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน (สุจรยา ขาวสกุล, ธีระ รุณเจริญ และ วรสิทธิ์ รัตนวราหะ, 2560: 138) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร 5 ด้าน คือ ด้านการสร้างแรงจูงใจ รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (เลอศักดิ์ ตามา และ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์, 2563: 236-237)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวถึง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนหน่วยงานการศึกษาที่จะนำสารสนเทศดังกล่าว ไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพ สามารถนำสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพภายใต้การเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญ เข้ามาช่วยในการวางแผนการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการกำหนดยุทธศาสตร์และกลวิธีที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัดและศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย มีการดำเนินงาน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศด้านภาวะผู้นำดิจิทัลโดยมีเกณฑ์การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 3 คน เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือหรือแบบสอบถามในระยะต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัด ซึ่งได้นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มาทำการยืนยัน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด เพื่อให้ได้องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะที่ 2 ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

ประชากรในการศึกษาคครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2,953 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย จำนวน 341 คน โดยการเปิดตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 607-610) ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความกระจายและครอบคลุมตามขนาดของสถานศึกษา และกำหนดวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามต้องการให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มาจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และมาจากการศึกษา Best Practice พบว่า ไม่ได้้องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่ม แต่ได้ตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มเติม*** ซึ่งองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ 31 ตัวชี้วัด ดังนี้

ด้านการมีวิสัยทัศน์ มี 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัดที่ 2 ตระหนัก เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน

ตัวชี้วัดที่ 3 แสดงออกถึงความเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางด้านดิจิทัล

ตัวชี้วัดที่ 4 แสดงออกถึงมุมมองด้านการบริหารและจัดการศึกษาที่ทันสมัย

ตัวชี้วัดที่ 5 นำเทคโนโลยีเข้ามาสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และข้อมูล

สารสนเทศ เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว

ตัวชี้วัดที่ 6 แก้ไขปัญหา พัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ มี 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ แบบดิจิทัลภายในสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 2 นำเสนอกระบวนการทำงานแบบใหม่ในอนาคต

ตัวชี้วัดที่ 3 แสดงถึงความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัดที่ 4 การจัดหา ส่งเสริม สนับสนุนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติงาน

ตัวชี้วัดที่ 5 สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ดิจิทัลเข้ามาช่วย

ตัวชี้วัดที่ 6 ใช้ดิจิทัลสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวชี้วัดที่ 7 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใน

สถานศึกษา

ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล มี 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ดิจิทัลอย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัดที่ 2 ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความตระหนัก ในประเด็นทางสังคม จริยธรรมและ พรบ.

คอมพิวเตอร์

ตัวชี้วัดที่ 3 แสดงออกถึงความรับผิดชอบทางสังคมในเรื่องของการใช้ดิจิทัล

ตัวชี้วัดที่ 4 สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 5 ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านทักษะเทคโนโลยี มี 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะของผู้บริหารในการเข้าถึงเทคโนโลยี

ตัวชี้วัดที่ 2 ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย

เทคโนโลยี

ตัวชี้วัดที่ 3 ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีทักษะ ตระหนัก เห็นความสำคัญของเทคโนโลยี

ตัวชี้วัดที่ 4 พัฒนา ประยุกต์ใช้ดิจิทัลในการวิเคราะห์เนื้อหา

ตัวชี้วัดที่ 5 ค้นพบวิธีใหม่ ๆ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

ตัวชี้วัดที่ 6 ความสามารถในการเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างอิสระ***

ด้านการปฏิบัติอย่างมีอาชีพ มี 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 แสดงออกให้เห็นถึงความสามารถในการเป็นผู้นำที่สนับสนุน ส่งเสริมสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อ

การเรียนรู้

ตัวชี้วัดที่ 2 จัดสรรเวลา และเข้าถึงการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างมีอาชีพ

ตัวชี้วัดที่ 3 อำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 4 จัดการอบรม สนับสนุนให้บุคลากร มีทักษะด้านเทคโนโลยี

ตัวชี้วัดที่ 5 ส่งเสริมและสร้างรูปแบบการติดต่อที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

ตัวชี้วัดที่ 6 ให้ความสำคัญกับการวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล

ตัวชี้วัดที่ 7 ประเมินผล โดยใช้เทคโนโลยีรวบรวมเป็นข้อมูลสารสนเทศ

ระยะที่ 2 การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1)	4.43	0.56	มาก
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ (X_2)	4.44	0.50	มาก
3. ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (X_3)	4.42	0.65	มาก
4. ด้านทักษะเทคโนโลยี (X_4)	4.29	0.65	มาก
5. ด้านการปฏิบัติอย่างมีอาชีพ (X_5)	4.33	0.66	มาก
โดยรวม (X_0)	4.38	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.38) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ (\bar{X} = 4.44) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (\bar{X} = 4.43) ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (\bar{X} = 4.42) ด้านการปฏิบัติอย่างมีอาชีพ (\bar{X} = 4.33) และด้านทักษะเทคโนโลยี (\bar{X} = 4.29) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปราย ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษารายองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า มี 5 องค์ประกอบหลัก และ 31 ตัวชี้วัด ดังนี้คือ 1) องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์มีจำนวน 6 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลมีจำนวน 5 ตัวชี้วัด 4) องค์ประกอบด้านทักษะเทคโนโลยีมีจำนวน 6 ตัวชี้วัด และ 5) องค์ประกอบการปฏิบัติอย่างมีอาชีพมีจำนวน 7 ตัวชี้วัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นกลไกที่มีความสำคัญและมีพลังยิ่งที่ทำให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงขึ้น ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน โดยผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำความสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงนี้ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง มีการขับเคลื่อนมุมมองที่ทันสมัย โดยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาเดียวกัน โดยผู้บริหารต้องส่งเสริม สนับสนุนด้านดิจิทัลให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานด้านดิจิทัล ทั้งความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร ทักษะเทคโนโลยี และเป็นพลเมืองที่ดีในยุคดิจิทัล นั่นคือคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่สุวรรยา ชาวสกุล, ธีระ รุญเจริญ และ วรสิทธิ์ รัตนวราหะ (2560: 147) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของสถานศึกษา ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียน มีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความจำเป็น

อย่างยิ่งที่ต้องมีความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ด้าน ICT มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ICT (Information and Communication Technology) มาใช้การเพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ในงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เช่นเดียวกับสฤกัญญา แซ่มซ้อย (2561: 135) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำขององค์กรในยุคดิจิทัลนี้ จำเป็นต้องมีความสามารถในการนำองค์การโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา นั่นก็คือคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยภาวะผู้นำที่สำคัญ ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล 3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ 4) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ 5) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล และ 6) ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจรรยาบรรณ สอดคล้องกับที่ เซอร์โต (Certo, 2549: 13) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการทำงานร่วมกันและโดยการทำงานผ่านบุคลากรและทรัพยากรอื่น ๆ ขององค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งการบริหารจัดการสมัยใหม่ควรรวมถึงการสร้างมิติด้านดิจิทัลเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมปฏิบัติงานด้านการวางแผน การจัดการองค์การ การโน้มน้าว และการควบคุม

2. ผลการศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล ทำให้พฤติกรรมของผู้บริหารปัจจุบันต้องทันสมัย ทันเหตุการณ์ และมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน หรือการสื่อสารมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ วางแผนกำกับ พัฒนางานและความเป็นผู้นำ สามารถใช้สื่อดิจิทัลในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบอย่างที่ดี สนับสนุนส่งเสริม บุคลากรภายในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดิจิทัล และการบริหารงานภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2556: 13) กล่าวว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ว่าเป็นพฤติกรรมของผู้นำในยุคเทคโนโลยีที่ผู้นำต้องเปลี่ยนแปลงการนำ ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นเกินกว่าที่บุคลากรและองค์กรจะซึมซับได้ และวันชัย ราชวงศ์ (2562: 27) กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลแสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี วางแผน กำกับ การใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมความผิตชอบและสนับสนุนนโยบายการพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับที่ อาห์ลลิสต์ (Ahlquist, 2014: 58) ได้กล่าวไว้ว่า ความเป็นผู้นำด้านดิจิทัล เป็นโมเดลการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้กรอบการทำงานสำหรับผู้นำที่กำลังพัฒนาเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทางที่ดี โดยผู้นำจะใช้โมเดลนี้ในการประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัล และสอดคล้องกับที่ เอห์เลอร์ (Ehlers, 2020: 11) ได้กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาวัฒนธรรม รวมถึงโครงสร้างใหม่ หรือกรอบงานใหม่ ที่เน้นการจัดการระบบกิจวัตรประจำวัน และรูปแบบการสื่อสาร กระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลอย่างมืออาชีพ ของการบริหารจัดการ

ผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับที่ ญฎฐณิชา พรพทุมชัยกิจ, อุดมพันธ์ุ พิชญ์ประเสริฐ และ พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์ (2564: 50) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ “มาก” สอดคล้องกับที่ ปฐมภาพร หมุนสิงห์ และพนมพร ช่วงชิง (2564: 541-544) ได้ศึกษางานวิจัย การรับรู้ของครูและบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำสถานศึกษาและ ภาวะผู้นำแบบดิจิทัลในสถานการณ์ COVID-19 ผลวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้ของครูและบุคลากรที่มีต่อ ภาวะผู้นำทางการศึกษา และภาวะผู้นำแบบดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยระดับ “มาก” และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุริรัตน์ รอดพันธ์ (2564: 42) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับ “มาก” ทั้ง 5 ด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาผู้บริหารจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและมีผลงานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

2.2 ควรพัฒนาตัวแบบองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านภาวะผู้นำดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

ณัฐธิดา พรพทุมชัยกิจ, อุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(2), 50-64.

ณัฐธณรณ เอกนราจินดาวัฒน์. (2563). *ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ปฐมาพร หมุนสิงห์ และ พนมพร ช่วงชิง. (2564). การรับรู้ของครูและบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำสถานศึกษา และภาวะผู้นำแบบดิจิทัลในสถานการณ์ COVID-19. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง คุณภาพของการบริหารจัดการและนวัตกรรม ครั้งที่ 7*, 537-545. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2556). *ออกแบบผู้นำการศึกษาใหม่: ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ*.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2560). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เลอศักดิ์ ตามา และ สุมาลี ศรีพุทธิรินทร์. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(38), 224-240.

วันชัย ราชวงศ์. (2562). ภาวะผู้นำสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหาร การศึกษาแห่งประเทศไทย*, 1(4), 25-32.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

(2563). *การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ.รัตนะ เทรตดี.

สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจรรยา ขาวสกุล, ธีระ รุญเจริญ และ วรสิทธิ์ รัตนวราหะ. (2560). ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. ใน *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3*, 138-148. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

- สุรรัตน์ รอดพัน. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร*, 9(35), 36-45.
- Ahlquist, J. (2014). Trending now: Digital leadership education using social media and
the social change model. *Journal of Leadership Studies*, 8(2), 57-60.
- Certo, Samuel C. (2006). *การจัดการสมัยใหม่ Modern Management* (พัชนี นนทศักดิ์
ผู้แปล). แปลจาก *Modern Management 9th International Edition*. กรุงเทพฯ:
เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- Ehlers, U. D. (2020). Digital leadership in higher education. *Journal of Higher
Education Policy and Leadership Studies*, 1(3), 6 -14.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research macro
approach*. New York: John Wiley & Sons.